

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 300/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej obchodnou spoločnosťou F., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokát doc. JUDr. B. F., vedené pod sp. zn. Rvp 1825/2013, Rvp 1826/2013, Rvp 1827/2013, Rvp 1828/2013, Rvp 1829/2013, Rvp 1830/2013, Rvp 1855/2013, Rvp 1874/2013, Rvp 1875/2013, Rvp 1876/2013, Rvp 1877/2013, Rvp 1878/2013, Rvp 1881/2013, Rvp 1882/2013, Rvp 1883/2013, Rvp 1884/2013, Rvp 1885/2013, Rvp 1888/2013, Rvp 1894/2013 a sp. zn. Rvp 1886/2013 vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 NcC/104/2012 z 9. októbra 2012, uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 NcC 109/2012 zo 11. októbra 2012 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14 NcC 563/2012 zo 17. októbra 2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 1825/2013, Rvp 1826/2013, Rvp 1827/2013, Rvp 1828/2013, Rvp 1829/2013, Rvp 1830/2013, Rvp 1855/2013, Rvp 1874/2013, Rvp 1875/2013, Rvp 1876/2013, Rvp 1877/2013, Rvp

1878/2013, Rvp 1881/2013, Rvp 1882/2013, Rvp 1883/2013, Rvp 1884/2013, Rvp 1885/2013, Rvp 1888/2013, Rvp 1894/2013 a sp. zn. Rvp 1886/2013 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. III. ÚS 300/2013.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 4. januára 2013 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 16 NcC/104/2012 z 9. októbra 2012 vo vzťahu ku konaniam vedeným na tomto súde pôvodne pod sp. zn. 16 NcC/105/2012, 16 NcC/118/2012, 16 NcC/117/2012, 16 NcC/116/2012, 16 NcC/106/2012 a sp. zn. 16 NcC/114/2012, uznesením krajského súdu sp. zn. 16 NcC 109/2012 z 11. októbra 2012 vo vzťahu ku konaniam vedeným na tomto súde pôvodne pod sp. zn. 16 NcC 540/2012, 16 NcC 558/2012, 16 NcC 552/2012, 16 NcC 550/2012, 16 NcC 546/2012, 16 NcC 542/2012, 16 NcC 115/2012, 16 NcC 526/2012, 16 NcC 534/2012, 16 NcC 536/2012, 16 NcC 523/2012, 16 NcC 515/2012 a sp. zn. 16 NcC 112/2012 a uznesením krajského súdu sp. zn. 14 NcC 563/2012 zo 17. októbra 2012 vo vzťahu ku konaniu vedenému na tomto súde pôvodne pod sp. zn. 14 NcC 569/2012 (ďalej len „napadnuté uznesenia“).

Zo sťažností vyplýva, že sťažovateľka Okresnému súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) doručila žaloby, ktorými sa domáhala svojich nárokov na náhradu škody – nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v platnom znení,

smerujúce proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. Ku vzniku škody malo podľa nej dôjsť kontinuálnym a zásadným zásahom do jej základných práv, najmä práva na poskytnutie súdnej ochrany v zákonom predpokladanej kvalite a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Predmetné žaloby boli vedené okresným súdom pod sp. zn. 14 C/136/2012, 12 C/172/2012, 12 C/132/2012, 14 C/128/2012, 14 C/182/2012, 12 C/194/2012, 10 C/160/2012, 8 C/160/2012, 6 C/123/2012, 10 C/128/2012, 8 C/159/2012, 8 C/168/2012, 13 C/98/2012, 6 C/135/2012, 14 C/140/2012, 4 C/97/2012, 4 C/53/2012, 4 C/73/2012, 12 C/139/2012 a sp. zn. 8C/141/2012.

Sťažovateľka v záujme ochrany svojho práva na spravodlivé konanie sformulovala „už v úvode podanej žaloby požiadavku na to, aby nadriadený súd rozhodol pred prvotným prejednaním veci o prikázaní veci (tohto sporu) inému súdu, pretože sudcovia miestne a vecne príslušného Okresného súdu Lučenec sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vzhľadom na ich pomer k veci a k účastníkovi konania (námietka zaujatosti z objektívneho pohľadu)“. V rámci odôvodnenia svojej požiadavky okrem iného poukázala na skutočnosť, že okresný súd, ktorý zapríčinil svojím nesprávnym úradným postupom vznik škody na jej strane, nemôže byť zároveň orgánom súdnej moci, ktorý bude o tejto škode rozhodovať, ďalej na to, že takýmto postupom by došlo k nerešpektovaniu zásady „nemo debet esse iudex in propria causa“, a taktiež poukázala na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa rozhodovania o nestrannosti zákonného sudcu.

Krajský súd napadnutými uzneseniami rozhodol tak, že nevyhlásil všetkých sudcov okresného súdu z prerokovania a rozhodovania v predmetných konaniach. Napadnuté rozhodnutia krajského súdu sú podľa sťažovateľky «nesprávne, zakladajúce zásah do jeho základných práv, konkrétne:

- základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, t. j. práva na súdnu ochranu a osobitne práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy SR) a práva na prerokovanie veci nestranným súdom;

- základného práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl.6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“), t. j. práva na nestranný súd zriadený zákonom.».

V rámci svojej argumentácie sťažovateľka poukázala na právne závery obsiahnuté v judikatúre ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúce sa rozhodovania o nestrannosti zákonného sudcu (napr. nález sp. zn. II. ÚS 283/2009 z 26. novembra 2009, nález sp. zn. III. ÚS 116/06 z 5. septembra 2006, uznesenie sp. zn. II. ÚS 336/09 z 8. októbra 2009, nález sp. zn. III. ÚS 47/05 z 11. mája 2005, nález sp. zn. I. ÚS 46/05 zo 17. marca 2005, nález sp. zn. IV. ÚS 345/09 z 8. októbra 2009, rozsudok ECHR Findlay v. Spojené kráľovstvo z 25. februára 1997, odsek 73, rozsudok ECHR Kyprianou v. Cyprus z 15. decembra 2005 atď.) a odvolávajúc sa na ňu uviedla, že *„objektívna námietka porušenia nestrannosti je dôvodná. Dôvodnosť námietky porušenia nestrannosti je závažne podporená tiež tým, že:*

a) pomer sudcu k veci, ktorý má za následok jeho zaujatosť, v danej veci vyplýva aj z právneho záujmu sudcu na prejednávanej veci, pretože môže byť rozhodnutím súdu priamo dotknutý vo svojich právach (ust. § 22 zákona č. 514/2003 Z. z.);

b) vylúčený je sudca aj preto, že získal o veci poznatky iným spôsobom, než z dokazovania na konaní (priamo výkonom funkcie sudcu na súde, ktorý škodu spôsobil);

c) do úvahy prichádza aj vzťah ekonomickej závislosti (zníženie rozpočtovaných prostriedkov súdu splnením povinnosti úhrady škody sťažovateľovi).“.

Podľa sťažovateľky objektívna skutočnosť spočívajúca v tom, že jej žaloby a náhradu škody spôsobenej rozhodovaním jednotlivých sudcov okresného súdu majú byť prerokované a rozhodnuté sudcami toho istého okresného súdu, ktorí majú medzi sebou *„minimálne kolegiálny a väčšina isto i priateľský vzťah“*, vyvoláva dôvodnú pochybnosť o nezaujatosti všetkých sudcov okresného súdu, ktorí sa vzhľadom na dané okolnosti prípadu nemôžu javiť v očiach strán ako nezávislí. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla, že Krajský súd v Trnave, Krajský súd v Nitre a Krajský súd v Prešove dospeli vo viacerých svojich rozhodnutiach v skutkovo a právne obdobných veciach k opačnému právnomu záveru ako krajský súd v napadnutých uzneseniach.

Sťažovateľka svoje sťažnosti následne doplnila podaniami doručenými ústavnému súdu 26. februára 2013, v ktorých reagovala na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 89/2013 zo 6. februára 2013, ktorým boli jej obsahovo obdobné sťažnosti ústavným súdom odmietnuté z dôvodu nedostatku jeho právomoci na ich prejednanie a rozhodnutie „s nádejou, že zvráti stav bezlimitnej deformácie ľudských práv uskutočňovanej systematicky činnosťou súdov Slovenskej republiky v oboch systémoch súdnej moci, pričom táto jeho preventívna činnosť zamedzí diskreditácii Slovenskej republiky na pôde Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu“.

Podľa sťažovateľky „V danej veci nie je možné nastoliť nápravu porušených práv podaním dovolania z dôvodu podľa ust. §237 písm. g) OSP (dovolanie nie je prípustné)! Dovolanie nie je prípustné ani z iných všeobecných dôvodov...“ V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na konania ústavného súdu vo veciach vedených po sp. zn. I. ÚS 265/05, III. ÚS 24/05 a III. ÚS 74/2011, v ktorých preskúmaval rozhodnutia súdov o zaujatosti sudcov. Ústavný súd však uvedenú rozhodovaciu prax podľa sťažovateľky bez akéhokoľvek zdôvodnenia porušil, práve a len v jej prípade. Sťažovateľka taktiež poukázala na odôvodnenie publikovaného uznesenia (40/1998 ZSP) Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 20/97, v ktorom tento súd vyslovil: „Na prejednanie opravného prostriedku (odvolania či dovolania) proti rozhodnutiu nadriadeného súdu, ktorým tento rozhodoval o vylúčení sudcov príslušného súdu, nie je daná príslušnosť žiadneho súdu. Preto Najvyšší súd v takomto prípade konanie o opravnom prostriedku zastaví (§ 104 ods. 1 v spojení s § 243c O. s. p.)...“

Z uvedeného podľa sťažovateľky vyplýva „v právnom štáte jednoznačný záver, že vo veci je daná právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky rozhodnúť o podanej ústavnej sťažnosti, pričom vzhľadom k existencii viac ako 10.000 pozitívnych rozhodnutí krajských súdov Slovenskej republiky, ktoré predložil sťažovateľ ústavnému súdu ako dôkazy v konaní a ktoré svedčia o jednoznačnej potrebe vylúčiť okresné súdy z prejednávania a rozhodovania vecí s predmetom náhrady škody, neostáva nič iné, len zo strany ústavného

súdu vyhovieť princípu legality a princípu právnej istoty a rozhodnúť podľa predloženého petitu“.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami, zruší uvedené uznesenia, vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a prizná jej primerané finančné zadost'účinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.A

K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“). V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1825/2013, Rvp 1826/2013, Rvp 1827/2013, Rvp 1828/2013, Rvp 1829/2013, Rvp 1830/2013, Rvp 1855/2013, Rvp 1874/2013, Rvp 1875/2013, Rvp 1876/2013, Rvp 1877/2013, Rvp 1878/2013, Rvp 1881/2013, Rvp 1882/2013, Rvp 1883/2013, Rvp 1884/2013, Rvp 1885/2013, Rvp 1888/2013, Rvp 1894/2013 a sp. zn. Rvp 1886/2013 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a okresného súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy tak, ako to je uvedené v bode I výroku tohto uznesenia.

II. B.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľky

Podľa § 24 písm. b) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak ústavný súd v tej istej veci koná.

Prekážka prv začatého konania (litispendencia) bráni tomu, aby na ústavnom súde prebiehali dve konania, prípadne viac konaní v tej istej veci. Totožnosť veci je daná pri zhode predmetu konania, skutkových okolností, z ktorých sa uplatnené právo vyvodzuje, a identitou účastníkov konania. O prekážku litispendencie nejde, ak chýba čo len jeden z uvedených znakov totožnosti veci.

Ústavný súd zistil, že pod sp. zn. Rvp 1831/2013 prebieha na ústavnom súde konanie o sťažnosti sťažovateľky doručenej 4. januára 2013, v ktorej namieta porušenie tých istých základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením sp. zn. 16 NcC 104/2012 z 9. októbra 2012, v ktorom prvým výrokom krajský súd spojil na spoločné konanie aj konania o námietkach zaujatosti pôvodne vedené pod spisovými značkami 16 NcC/105/2012, 16 NcC/118/2012, 16 NcC/117/2012, 16 NcC/116/2012, 16 NcC/106/2012 a sp. zn. 16 NcC/114/2012 a ďalšími výrokmi rozhodol o zaujatosti sudcov okresného súdu.

Ústavný súd taktiež zistil, že pod sp. zn. Rvp 1889/2013 prebieha na ústavnom súde konanie o sťažnosti sťažovateľky doručenej 4. januára 2013, v ktorej namieta porušenie rovnakých základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením sp. zn. 16 NcC 109/2012 z 11. októbra 2012, v ktorom prvým výrokom krajský súd spojil na spoločné konanie aj konania o námietkach zaujatosti pôvodne vedené pod spisovými značkami 16 NcC 540/2012, 16 NcC 558/2012, 16 NcC 552/2012, 16 NcC 550/2012, 16 NcC 546/2012, 16 NcC 542/2012, 16 NcC 115/2012, 16 NcC 526/2012, 16 NcC 534/2012, 16 NcC 536/2012, 16 NcC 523/2012, 16 NcC 515/2012 a sp. zn. 16 NcC 112/2012 a ďalšími výrokmi rozhodol o zaujatosti sudcov okresného súdu.

Napokon ústavný súd zistil, že pod sp. zn. Rvp 1895/2013 prebieha na ústavnom súde konanie o sťažnosti sťažovateľky doručenej 4. januára 2013, v ktorej namieta porušenie tých istých základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením sp. zn. 14 NcC 563/2012 zo 17. októbra 2012, v ktorom prvým výrokom krajský súd spojil na spoločné konanie aj konanie o námietke zaujatosti pôvodne vedené pod spisovou značkou 14 NcC/569/2012 a ďalšími výrokmi rozhodol o zaujatosti sudcov okresného súdu.

Podľa zistenia ústavného súdu vo veciach vedených pod sp. zn. Rvp 1831/2013, Rvp 1889/2013, Rvp 1895/2013, Rvp 1825/2013, Rvp 1826/2013, Rvp 1827/2013, Rvp

1828/2013, Rvp 1829/2013, Rvp 1830/2013, Rvp 1855/2013, Rvp 1874/2013, Rvp 1875/2013, Rvp 1876/2013, Rvp 1877/2013, Rvp 1878/2013, Rvp 1881/2013, Rvp 1882/2013, Rvp 1883/2013, Rvp 1884/2013, Rvp 1885/2013, Rvp 1888/2013, Rvp 1894/2013 a sp. zn. Rvp 1886/2013 vystupujú identickí účastníci konania (sťažovateľka a krajský súd), predmet uvedených konaní je identický (namietané porušenie sťažovateľkiných základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami) a sťažnosti vychádzajú z totožnej právnej argumentácie.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že začatie konaní pod sp. zn. Rvp 1831/2013, sp. zn. Rvp 1889/2013, ako aj pod sp. zn. Rvp 1895/2013 bráni tomu, aby proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 16 NcC 104/2012 z 9. októbra 2012, uzneseniu krajského súdu sp. zn. 16 NcC 109/2012 z 11. októbra 2012 a uzneseniu krajského súdu sp. zn. 14 NcC 563/2012 zo 17. októbra 2012 prebiehali pred ústavným súdom súbežne aj ďalšie konania. Preto bolo potrebné sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 1825/2013, Rvp 1826/2013, Rvp 1827/2013, Rvp 1828/2013, Rvp 1829/2013, Rvp 1830/2013, Rvp 1855/2013, Rvp 1874/2013, Rvp 1875/2013, Rvp 1876/2013, Rvp 1877/2013, Rvp 1878/2013, Rvp 1881/2013, Rvp 1882/2013, Rvp 1883/2013, Rvp 1884/2013, Rvp 1885/2013, Rvp 1888/2013, Rvp 1894/2013 a sp. zn. Rvp 1886/2013 odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu neprípustnosti vyplývajúceho z § 24 písm. b) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júla 2013